

Violència. De què parlem?

4 SESSIÓ

Resum

A partir d'algunes imatges es debat sobre el concepte de violència. S'introdueix el triangle de les violències i en petits grups han d'aprofundir-hi i buscar exemples.

Desenvolupament

Activitat 1 Introducció al concepte violència

- A partir de la vinyeta "mama, què és la violència?" (PPT 1) es formula la pregunta. La pròpia imatge i el treball fet prèviament, ja dona joc a iniciar la conversa. S'observen les imatges de violència que apareixen a Google quan busquem "violència"; surten principalment imatges de violència directa masculista. Es proposa fer una pluja d'idees de què entenen els nois i noies per violència, quines idees relacionen amb violència. Es recullen algunes idees i es construeix el concepte de violència col·lectivament a partir de les seves idees i de la "Guia per al debat".
- Es presenta el triangle de les violències amb la imatge 2 (PPT 1). S'expliquen amb alguns exemples.
- Es fan petits grups de 4. Es distribueix un full A3 per grup amb l'esquema del triangle. Es reparteixen unes quantes fotos a cada grup, i n'han d'ubicar algunes al triangle, segons el seu propi criteri, almenys una per tipus de violència. Han d'argumentar perquè han escollit aquestes fotos en participar, i perquè les han ubicat en una part o altra del triangle. Cada grup penja el seu full a la pissarra.
- Cada grup presenta alguna de les violències fins comprovar que han quedat totes enteses.

Intenció educativa

Entendre el concepte de violència des d'una perspectiva àmplia (directa, cultural i estructural). Adonar-nos que nosaltres també rebem/exercim violències.

Temps

55 minuts

Material i recursos

Pissarra, gomets o retoladors de colors, ordinador amb accés a Internet.

Power Point 1.
Imatge de suport "el triangle de les violències".

Fitxes del triangle de les violències (ampliar-la a A3 per treballar-la en petits grups).

Materials d'imatges per a cada grup (imatges disponibles al PPT).

Propostes d'acció

Identificar i reflexionar sobre les violències que hi ha en el propi entorn (un mateix, persones del voltant, entorn cultural, mitjans de comunicació, etc.) i generar propostes d'acció per ajudar a mitigar-les.

Altres indicacions

El treball amb imatges els pot donar idees o servir de material per al projecte de servei comunitari.

Activitat 2

Ens sentim identificats/des amb algun tipus de violència?

Es llança la pregunta següent a l'alumnat: "Us sentiu identificats/des amb alguna imatge de les utilitzades –vosaltres directament o en el vostre entorn proper-?". Poden indicar amb quines se senten identificats/des enganxant un gomet al costat de les fotos en qüestió (per a les noies: gomet groc "una mica identificada", gomet vermell "molt identificada"; per als nois: gomet verd "una mica", gomet blau "molt" (si no es disposa de gomets es poden utilitzar retoladors de colors). Amb aquest exercici busquem una imatge general (per gènere) del nivell d'identificació amb els temes plantejats per les diverses imatges.

Valoració i conclusions

A partir del debat que sorgeixi de la pregunta "Ens sentim identificats/des amb algun tipus de violència?", es té la intenció de portar l'alumnat a adonar-se com totes les persones participem de les violències. En som víctimes alhora que còmplices i generadors de violències i, per tant, és interessant concloure que tots i totes en som partícips ja que formem part d'un sistema social amb més o menys nivell de violència, i que podem fer alguna cosa per transformar-ho, encara que sigui a petita escala.

IDEES CLAU I GUIA PER AL DEBAT

ACTIVITAT 1

IDEES CLAU

Hi ha 3 tipus de violència: directa, estructural i cultural.

Cal una mirada àmplia al concepte de violència per no caure en dirigir totes les energies només a contenir la violència directa. Incidir en la violència estructural i cultural té molt més impacte de transformació social.

Nosaltres, tots i totes, patim/exercim violències, és important que ens en responsabilitzem i actuem per superar-les.

Podem actuar des de diferents nivells i espais: transformant les nostres relacions personals perquè esdevinguin noviolentes, fent activisme social, participant activament en iniciatives socioculturals en la nostra comunitat propera, etc.

GUIA PER AL DEBAT

Definim la **VIOLÈNCIA** com "l'actitud o comportament que constitueix una violació o una privació a l'ésser humà d'una cosa que li és essencial com a persona (integritat física, psíquica o moral, drets, llibertats...)"¹. La violència "és una forma d'exercici del poder mitjançant l'ús de la força, ja sigui física, psicològica, econòmica, etc., i implica l'existència d'un dalt i un baix, reals o simbòlics"².

La violència pot ser exercida per una persona (torturadora, lladre, etc.), una institució (una presó, una fàbrica, una escola, etc.), o una situació estructural (explotació laboral, injustícia social, etnocentrisme cultural, etc.).

Diferenciem 3 tipus de violència²:

¹ Seminario de Educación para la Paz-APDH. Educar para la paz. Una propuesta posible. Catarata. Madrid, 2000.

² Andres Soriano, Violencia y conflicto. La escuela como espacio de paz. Revista Profesorado. Granada, 2009

Tipus de violència

La VIOLÈNCIA DIRECTA

Aquella que suposa una agressió física.

Un assassinat, una tortura, una bufetada, una mutilació, un bombardeig, i altres formes de maltractament físic, són exemples de violència directa. Aquella en que podem identificar la víctima i també el victimari.

La VIOLÈNCIA ESTRUCTURAL

Violència que forma part de l'estructura social

i que impedeix cobrir les necessitats bàsiques, com la generada per la desigualtat social, l'atur, les mancances en la nutrició, la manca de serveis sanitaris i educatius bàsics, etc.

És "aquesta edificada dins de l'estructura i es manifesta com un poder desigual i, consegüentment, com a oportunitats de vida diferents. Els recursos estan desigualment distribuïts, com passa quan està fortament esbiaixada la distribució de la renda, o està desigualment distribuïda la alfabetització/educació, o quan els serveis mèdics existents en determinades zones són només per a determinats grups, etc. per sobre de tot, està desigualment repartit el poder de decisió sobre la distribució dels recursos" (Galtung, 1985: 38-39 de Jares1999 : 99).

Violència estructural es correspon amb injustícia social (Galtung 1969 de Jares1999: 99)

3 GALTUNG, Johan. Paz por medios pacíficos. Paz y conflicto, desarrollo y civilización. Bakeaz/Gernika Gogoratuz. Bilbao, 2003.

La VIOLÈNCIA CULTURAL

Es refereix a aquells **aspectes de la cultura** (religió, llengua, art, símbols, ciències...) **que es poden utilitzar per justificar o legitimar la violència** estructural o directa, aquelles argumentacions que ens fan percebre com a "normals" situacions de violència.

Segons J.Galtung *"la violència cultural consisteix en el conjunt de valors, idees i conviccions que "ens donen la raó" i ens permeten tractar a "l'altre" amb decisió, seguretat i contundència, i que justifiquen, legitimen i promouen les nostres accions violentes. Aquests valors i conviccions actuen com aparell de formació i desenvolupament de les potencialitats violentes, d'aprovació i d'exercici de la violència, en contra del desenvolupament de les potencialitats pacífiques."*

Considerem la violència estructural i la cultural com a formes de violència perquè si ens remetem a la definició de violència, ambdues constitueixen una violació o privació d'alguna cosa que esdevé essencial per preservar la dignitat humana. Sovint, les causes d'un cas de violència directa sovint estan relacionades amb situacions de violència estructural: moltes guerres són conseqüència d'un abús de poder que recau sobre una població oprimida, o d'una situació d'injustícia social (d'un repartiment de terres insuficient, d'una gran desigualtat en la renda de les persones, etc.).

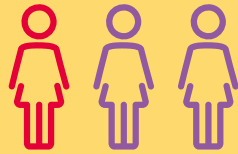
Aquesta observació no ha de servir per justificar la violència directa, sinó per entendre'n bé les seves dimensions i ser capaços de poder intervenir-hi amb antelació: minimitzar la violència estructural i prendre consciència de la cultural, pot ser un mitjà de prevenció de la violència directa molt efectiu.

Violència

Dades de violència
PER CAUSA DE GÈNERE

Directa

A TOT EL MÓN,
una de cada 3 dones ha patit
VIOLÈNCIA FÍSICA O SEXUAL,
principalment per
la seva parella
sentimental.

Només **52** estats
del món **TENEN**
PENALITZADA
LA VIOLACIÓ
dins del
matrimoni.

Estructural

Referents a possibilitats de desenvolupar-se:

Cada minut mor
una dona en el part.

El **99%**
en països empobrits.

2/3 dels **876** milions
de persones analfabetes
són dones.

Les professions
millor remunerades
són majoritàriament
homes.

Al món hi ha menys de **70** dones
econòmicament actives per cada 100 homes.

Sovint, la decisió de no treballar és una imposició cultural.

Referents a la participació pública i poder:

El 2014,
les **MINISTRES DONES AL MÓN**
eren el **17,2%**

Nicaragua, Suecia, Finlàndia, França, Cabo
Verde y Noruega, per aquest ordre,
són les que tenen el **> %**

A la UE, entre el **45-55%** de dones han patit **ASSETJAMENT SEXUAL** des dels 15 anys.

4,5 MILIONS de persones són

VÍCTIMES D'EXPLOTACIÓ SEXUAL

98% són dones

Font: <http://www.unwomen.org>

Cultural

Els estereotips femenins acostumen a **NEGATIVITZAR LES DONES** (dèbils, passives...), mentre que els masculins aporten **adjectius positius** (poder, força, estatus, autoritat...)

En la publicitat de Nadal (2013-14) els **ESTEREOTIPS** més repetits són nena que juga amb una nina i nena que juga només amb d'altres nenes i/o que no interacciona amb nens en un pla igualitari, i nen que juga només amb d'altres nens i/o que no interacciona amb nenes en un pla igualitari, nen que juga amb cotxes i nen que juga a jocs de guerra.

La **PRESÈNCIA DE LES DONES EN NOTÍCIES** als mitjans de comunicació vinculades a:

SANITAT és del **47,4%**

EDUCACIÓ del **33,9%**

Notícies que pertanyen a la categoria **SOCIETAT** del **32,6%**

En canvi, si mirem el bloc de notícies "dures" (política, internacional, economia...) la presència de les dones no hi supera el **15%**